

В радість чи в тягар їм наше виховання?

В.І. Лусь, канд.техн. наук

Харківська національна академія міського господарства

У міру дорослішання і соціалізації студенти не в меншій, а в більшій мірі потребують допомоги старших. Вони, з одного боку, починають реально оцінювати свої можливості, а з іншого - підвищується рейтинг довіри до викладачів як до агентів впливу.

Вихователів важливо пам'ятати, що студентський вік - це час розквіту фізичного і розумового розвитку людини. Але розквіт - ще не зрілість. З наближенням зрілості відбувається безперервне наростання працездатності, динаміки активної діяльності, продуктивності. У цьому віці спостерігаються розвиток вербального інтелекту, динамічність збудження. Значнішим стає вербально-логічне навчання. Підвищуються рівень спостережливості і загальна культура поведінки. Для сучасних студентів характерна широка наукова і загальнокультурна інформованість, прагнення до свого творчого прояву і самоствердження, активний інтерес до нового, прогресивного.

Здійснення дій, вчинків переважають над їх обґрунтуванням. У цьому віці характерні прояви максималізму, прагнення до швидкого прояву себе в складних життєвих ситуаціях без досить глибокої оцінки вірогідних наслідків здійснених вчинків, егоцентризм. Спостерігається байдуже відношення до досвіду інших людей, поради, зауваження, вказівки досвідченіших людей сприймаються найчастіше як необґрунтоване вторгнення в особисте життя. Характерне прагнення до незалежності, самостійності, захоплення новим, не завжди прогресивним, але бажано оригінальним. Молоді люди дуже чутливі у цьому віці. Разом з переважаючою самовпевненістю у них виникає невпевненість у своїх можливостях, що часто проявляється в розбещеності, недбалості, негативізмі і навіть в агресивності. Вступ до вузу, роки навчання — це інтенсивний процес одержання нового досвіду. Для прогресивного розвитку особистості важливо, щоб цей досвід погоджувався з існуючими уявленнями про себе. В ситуаціях, коли новий досвід вносить суперечності в структуру особистості, спрацьовує механізм психологічного захисту особистості і новий досвід не усвідомлюється.

Психологічний захист— це свого роду втеча від реальності, відхід в себе, що зрештою, дає лише тимчасове заспокоєння, але не стимулює створення нових конструктивних стратегій поведінки, а тому закріплює наявний у особи недолік.

Відмінними рисами особи з розвиненою самосвідомістю, здатної брати на себе відповідальність за власні дії і вчинки, є:

по-перше, її здібності задовольняти свої потреби, не завдаючи збитку іншим; по-друге, досягати значних успіхів в діяльності, яка є засобом самовираження; втретє, демонструвати енергію і життєстійкість в повсякденній життєдіяльності; вчетверте, бути відкритою професійним змінам і новому життєвому досвіду.

У цьому віці дуже помітні мотиви товариства і дружньої солідарності. У відношенні до навчальної і наукової роботи останніми роками виявилися наступні специфічні типи студентів : емпірики, аналітики, раціоналізатори, логіки, виконавці, організатори, систематики, ерудити, генератори ідей, романтики, імітатори, перехоплювачі думок.

З усіма цими людьми вихователів - викладачів необхідно вибудовувати стосунки. Організувати вивчення своїх студентів він повинен із залученням кураторів, інших викладачів, адміністрації, представників громадських молодіжних організацій.

Виховання в процесі навчання повинне розглядатися як навчання принципам життя і надавати викладачеві можливість м'якого і непомітного регулювання процесів формування усіх видів досвіду : від досвіду стосунків до досвіду умінь і навичок.

Для організації виховної роботи значимим є залучення студентів до практичної діяльності, яка дозволить активізувати процес професійної підготовки майбутніх фахівців, забезпечити високий рівень вихованості, що само по собі знімає проблему, винесену в заголовок цього повідомлення.